

АНОТОВАНИЙ ЗВІТ
за науковим дослідженням і розробкою
за 2021 р.

Тема: Розробка патогенетичної профілактики патологічних змін у порожнині рота осіб із внутрішніми хворобами.

Керівник роботи: проф. Петрушанко Т.О.

Номер державної реєстрації: 0121U108263.

Повне найменування організації-виконавця: Полтавський державний медичний університет.

Назва пріоритетного тематичного напрямку організації-виконавця: прикладні наукові дослідження і розробки .

Строк виконання: 2020-2025 рр.

Обсяг коштів, виділених на виконання розробки за весь період (згідно із запитом/ фактичний): 5.000 грн.

1. Інформація про групу авторів/виконавців проекту:

(включаючи наукового керівника, відповідального виконавця та авторів проекту):

- доктори наук: 4,
- кандидати наук: 17;
- молоді вчені до 35 років: 1, з них кандидатів - 1, докторів - немає;
- наукові працівники без ступеня: немає;
- інженерно-технічні кадри: немає;
- допоміжний персонал: немає;
- докторанти: немає;
- аспіранти: - 2;
- студенти - немає.
- разом: 23.

2. Контактні дані

Таблиця 1

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Науковий ступінь	Вчене звання	Посада і місце основної роботи
1	2	3	4	5
1.	Петрушанко Тетяна Олексіївна	д.мед.н.	професор	Завідувачка кафедри терапевтичної стоматології Полтавського державного медичного університету
2.	Ніколішин Анатолій Карлович	д.мед.н.	професор	Професор кафедри терапевтичної стоматології Полтавського державного медичного університету
3.	Марченко Алла Володимирівна	д.мед.н.	доцент	Доцент кафедри терапевтичної стоматології Полтавського державного медичного університету
4.	Попович Іван Юрійович	д.мед.н.	доцент	Доцент кафедри терапевтичної стоматології Полтавського державного медичного університету

1	2	3	4	5
5.	Литовченко Ірина Юріївна	к.мед.н.	доцент	Доцент кафедри терапевтичної стоматології Полтавського державного медичного університету
6.	Іленко Наталія Миколаївна	к.мед.н.	доцент	Доцент кафедри терапевтичної стоматології Полтавського державного медичного університету
7.	Ніколішина Елла Вячеславівна	к.мед.н.	доцент	Доцент кафедри терапевтичної стоматології Полтавського державного медичного університету
8.	Бублій Тетяна Дмитрівна	к.мед.н.	доцент	Доцент кафедри терапевтичної стоматології Полтавського державного медичного університету
9.	Бойченко Ольга Миколаївна	к.мед.н.	доцент	Доцент кафедри терапевтичної стоматології Полтавського державного медичного університету
10.	Іваницький Ігор Олексійович	к.мед.н.	доцент	Доцент кафедри терапевтичної стоматології Полтавського державного медичного університету
11.	Сідаш Юлія Володимирівна	к.мед.н.	доцент	Доцент кафедри терапевтичної стоматології Полтавського державного медичного університету
12.	Островська Людмила Йосипівна	к.мед.н.	доцент	Доцент кафедри терапевтичної стоматології Полтавського державного медичного університету
13.	Петрушанко Володимир Миколайович	к.мед.н.	доцент	Доцент кафедри терапевтичної стоматології Полтавського державного медичного університету
14.	Ємельянов Дмитро Вікторович	к.мед.н.	доцент	Доцент кафедри хірургічних хвороб, оперативної хірургії та топографічної анатомії медичного факультету Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна
15.	Дубовая Людмила Іванівна	к.мед.н.		Асистент кафедри терапевтичної стоматології Полтавського державного медичного університету
16.	Зайцев Андрій Володимирович.	к.мед.н.		Асистент кафедри терапевтичної стоматології Полтавського державного медичного університету
17.	Іленко-Лобач Наталія Володимирівна	к.мед.н.		Асистент кафедри терапевтичної стоматології Полтавського державного медичного університету
18.	Костиренко Олексій Петрович	к.мед.н.		Асистент кафедри терапевтичної стоматології Полтавського державного медичного університету
19.	Котелевська Наталія Василівна	к.мед.н.		Асистент кафедри терапевтичної стоматології Полтавського державного медичного університету
20.	Крутікова Анна Дмитрівна	к.мед.н.		Асистент кафедри терапевтичної стоматології Полтавського державного медичного університету
21.	Мошель Тетяна Миколаївна	к.мед.н.		Асистент кафедри терапевтичної стоматології Полтавського державного медичного університету

1	2	3	4	5
22.	Головко Дарина Русланівна			Аспірант кафедри терапевтичної стоматології Полтавського державного медичного університету
23.	Скрипник Максим Ігоревич			Аспірант кафедри терапевтичної стоматології Полтавського державного медичного університету

3. Анотація.

Згідно статистичних даних, розповсюдженість захворювань пародонта сягає до 90% і понад 70% цих хворих мають поєднану соматичну патологію. Суттєву проблему формують хвороби обміну речовин, які мають коморбідний зв'язок із пародонтальною патологією та рядом соматичних захворювань за рахунок ініціювання та підтримки низькоінтенсивного системного хронічного запалення.

Однією з таких соматичних хвороб є неалкогольна жирова хвороба печінки (НАЖХП) - найбільш розповсюджене хронічне неінфекційне захворювання у структурі хвороб обміну речовин. Констатовано за останнє десятиліття його збільшення в загальній популяції захворюваності і за даними ВООЗ в розвинених країнах Західної Європи та США поширеність НАЖХП складає понад 20%.

Натепер неінфекційною пандемією визнано офіційно і ожиріння. Дана патологія є також надзвичайно поширеною у всьому світі, у тому числі у дітей та осіб молодого віку. За даними останніх епідеміологічних досліджень ВООЗ, у світі понад 2,1 мільярда дорослих мають зайву вагу, з них 650 мільйонів – ожиріння. Поширеність ожиріння невідомо збільшується. Зайва маса тіла також є фактором ризику та обтяжуючим чинником ряду захворювань серцево-судинної системи, метаболічних, пухлинних, ендокринних захворювань, у тому числі захворювань пародонта. Рання діагностика формування патологічних змін пародонта, особливо в осіб молодого віку, з урахуванням дії патогенних факторів дозволяє попередити виникнення тяжких запально-дистрофічних хвороб пародонта та повністю ліквідувати запальний процес в яснах.

Вісцеральні та підшкірні адипоцити є активними органами ендокринної системи. При їх надлишку відбувається гіперпродукція адипоцитокінів, прозапальних цитокінів, що зумовлює розвиток системного запального процесу. Лікування пацієнтів із зазначеними зрушеннями в організмі потребує патогенетично обґрунтованого підходу, як до системних патологічних змін, так і синдромних проявів дезадаптації організму.

Курація стоматологом пацієнтів із цукровим діабетом потребує особливої тактики і, зокрема, на етапах підтримуючої терапії. В Україні, за даними Центру медичної статистики МОЗ України, кількість зареєстрованих хворих на діабет перевищує 1,8 млн. осіб, серед яких переважає цукровий діабет 2 типу (90%).

4. Мета, основні завдання та їх актуальність.

1. Наукова гіпотеза. Насьогодні припускають, що генералізовані запальні, запально-дистрофічні захворювання пародонта та неалкогольна жирова хвороба печінки (НЖХП), ожиріння мають загальні патогенні фактори виникнення та розвитку. По відношенню одне до одного зазначені захворювання можуть

виступати як тригер, так і мішень. В будь-якому випадку формується «порочне коло» коморбідної патології.

Слизова оболонка порожнини рота є індикатором розвитку та прогресування цукрового діабету.

Одним з факторів ризику для зазначених патологій є аліментарний або харчова поведінка (харчові вподобання). Зловживання вуглеводистою їжею, рафінованими цукрами, гіподинамія сприяють змінам в обміні речовин та поступовому збільшенню надлишкової ваги, а також – інсулінорезистентності. Крім цього, вищезазначені чинники сприяють формуванню і хронічних генералізованих запальних, запально-дистрофічних уражень пародонта.

Важливим є вивчення сучасної поширеності та структури стоматологічних захворювань, дослідження патогенетичних зв'язків уражень органів і тканин порожнини рота в осіб із зайвою масою тіла, ожирінням, НЖХП.

2. Мета і завдання. Вивчення частоти виникнення та структури захворювань пародонта в осіб із зайвою масою тіла, ожирінням, НЖХП. Підвищення ефективності профілактично-лікувальних заходів щодо патологічних змін органів і тканин порожнини рота на етапах підтримуючої терапії хворих на цукровий діабет.

Завдання:

1. Розробити алгоритм стоматологічного обстеження пацієнтів із зайвою масою тіла, НАЖХП.
2. Визначити поширеність та структуру хвороб пародонта в осіб із зайвою масою тіла, ожирінням. НАЖХП.
3. Обґрунтувати підтримуючу терапію для пацієнтів із цукровим діабетом на етапах комплексного поєданого стоматологічного лікування.

3. Блок-схема дизайну дослідження

Обстеження проведено 132 осіб обох статей, української національності, віком від 18 до 22 років. Усі пацієнти були розподілені на чотири групи в залежності від значення індексу маси тіла (ІМТ). Пацієнти першої групи – особи з нормальним значенням ІМТ 18,5 – 24,99 кг/см² (n=31), пацієнти другої групи з надмірною вагою ІМТ 25,0 – 29,99 кг/см² (n=49), пацієнти третьої групи – особи з І ступенем ожиріння ІМТ 30,0 – 34,99 кг/см² (n=34), четверту групу склали особи з II ступенем ожиріння ІМТ 35,0 – 39,99 кг/см² (n=40).

Критерієм виключення для зазначеного дослідження були: вагітність, годування грудьми; вживання наркотиків, алкоголізм, психічні захворювання пацієнта; участь в інших клінічних дослідженнях протягом 1 місяця перед включенням в дане дослідження; наявність активного туберкульозу, вірусних гепатитів, наявність незнімних ортодонтичних конструкцій у ротовій порожнині.

Для вирішення питань епідеміології хвороб пародонта в осіб із НАЖХП було відібрано 103 пацієнта з НАЖХП, з них А групу склали 83 хворих зі стеатозом, а 24 особи зі стеатогепатитом склали групу В. Контрольна група представлена 25 практично здоровими особами, репрезентативними за статтю та віком. Критеріями виключення з дослідження були: захворювання серцево-судинної системи у фазі

декомпенсації; злякисні новоутворення; захворювання центральної нервової системи; захворювання системи крові, декомпенсований цукровий діабет; відмова від участі у дослідженні. В усіх групах пацієнти були репрезентативними за статтю та віком, середнє значення якого не перебільшувало 49 років.

Під спостереженням перебувало 25 осіб віком 40-74 років, з підтвердженою патологією цукровий діабет, хронічний гастрит, у комплексній терапії яких впроваджувались нові способи лікування патологічних змін органів і тканин порожнини рота.

4. Об'єкт дослідження

Стан органів і тканин порожнини рота в осіб із зайвою масою тіла, ожирінням, НАЖХП, цукровим діабетом, хронічним гастритом

5. Методи дослідження: епідеміологічні, клінічні, рентгенологічні, лабораторні, функціональні, біохімічні, мікробіологічні, статистичні.

6. Кінцеві точки дослідження (індикатори ефективності): структура та поширеність стоматологічних хвороб і, зокрема, тканин пародонта в осіб із зайвою масою тіла, ожирінням, НАЖХП; ефективність підтримуючої терапії патологічних змін слизової рота у хворих на цукровий діабет, хронічний гастрит.

5. Одержані наукові та науково-прикладні результати

Таблиця 2

Номер етапу, строки	Назва етапу	Заплановані результати	Отримані результати
1, 2020-2021 роки	Пародонтологічна захворюваність в осіб із зайвою масою тіла, ожирінням, НЖХП.	Частота виникнення та структура захворювань пародонта в осіб із зайвою масою тіла, ожирінням, НЖХП. Створення схеми підтримуючої терапії для пацієнтів із патологічними змінами слизової рота на тлі цукрового діабету, ІХС.	Визначені поширеність та особливості клінічних проявів захворювань пародонта в осіб із зайвою масою тіла, ожирінням, НЖХП. Запропонована та апробована підтримуюча терапія для пацієнтів із патологічними змінами слизової рота на тлі цукрового діабету, ІХС.
2			
3			
4			

6. Фінансове обґрунтування витрат

1. Загальна вартість проєкту - 5 тис. гривень, у тому числі
2. Витрати на реалізацію проєкту за роками (тис. гривень)

7. Новизна отриманих результатів роботи.

За допомогою розробленого опитувальника вперше було з'ясовано, що основними стоматологічними скаргами у пацієнтів з НАЖБП є сухість у порожнині рота та пов'язана з нею необхідність частого ополіскування рота водою, кровоточивість ясен, переважно при чищенні зубів, спотворення смакових відчуттів та неприємний запах з рота. Ураження тканин пародонта у пацієнтів із НАЖХП складає понад 80 % і переважно запально-дистрофічного характеру, тяжкість уражень залежить від ступеня НАЖХП.

При проведенні саливодиagnoстики виявлено, що пацієнти з НАЖХП мають гіпосаливацію, що підтверджується характерними стоматологічними скаргами, та об'єктивними показниками. Крім того, діагностовано зміни смакової чутливості на солодке у бік збільшення порога смакового сприйняття, які в декілька разів перебільшують поріг, тоді як у групі контролю зазначені результати знаходяться у межах фізіологічної норми.

Пацієнти з НАЖХП (переважно хворі зі стеатогепатитом) страждають на запально-дистрофічні ураження пародонта зі зменшеною довжиною теломер (0,87 відносних одиниць), порівняно з контрольною групою (1,2 відносних одиниць ($p = 0,05$)).

Констатовано, що лише 28,6% осіб молодого віку із ожирінням мали клінічно інтактний пародонт, тоді як обстежені першої групи – 48,0%. У студентів із ожирінням 1 та 2 ступеня переважали генералізовані форми катарального гінгівіту – 65,0%, а в осіб з нормальним індексом маси тіла даний показник склав 32,0% від загального числа обстежених.

Виявлено вірогідно більший рівень інтенсивності уражень пародонта в осіб із ожирінням 1 та 2 ступеня тяжкості, порівняно з особами з нормальним значенням індексу маси тіла. Так для осіб із ожирінням значення індексу КПП склало $1,93 \pm 0,06$, тоді як при нормальній масі тіла - $1,07 \pm 0,03$.

Запропоновані схеми підтримуючої терапії хворих на вторинний катаральний стоматит на тлі цукрового діабету, ішемічної хвороби серця при наявності знімних протезів у порожнині рота.

8. Перелік публікацій за тематикою завершеної науково-дослідної роботи у виданнях, що індексуються у Web of Science відповідно до SCImago Journal and Country Rank або Journal Citation Reports

Таблиця 4

№, з/п	Бібліографічні дані * (підкреслити прізвища авторів зі списку виконавців)	Квартиль (Q1-Q4)
1	Complex therapy of atopic cheilitis / N. M. Ilenko, E. V. Nikolishyna, I. Yu. Lytovchenko, Fardin Atash Bar // Wiadomości Lekarskie. – 2021. – Volume LXXIV, Issue 2, February. – P. 310–312. <i>[Комплексна терапія atopічного хейліту / Н.М. Іленко, Е.В. Ніколішина, І.Ю. Литовченко, Фардін Аташ Бар]</i>	Q4
2	Devic's opticomyelitis: a case report from the authors' clinical practice / T.Y. Purdenko, N.V. Lytvynenko, O.O. Pushko [et al.] // Wiadomości Lekarskie. – 2021. – Volume LXXIV, Issue 2, February. – P. 367-370. <i>[Оптикомієліт Девіка: випадок з клінічної практики авторів / Т.Й Пурденко, Н.В. Литвиненко, О.О. Пушко, Л.Й. Островська, В.М. Гладка, К.А. Таряник, Г. Силенко, Є.А. Колякова]</i>	Q4

3	Epidemiological data on the detection of immunoglobulins of class IgM, IgG to SARS-CoV-2 among population of poltava region / A.V. Marchenko, M.M. Ananieva, M.O. Faustova [et al.] // Wiadomości Lekarskie. – 2021. – Volume LXXIV, Issue 5, may. – P. 367-370. <i>[Епідеміологічні дані щодо виявлення імуноглобулінів класу IgM, IgG до ГРВІ-CoV-2 серед населення Полтавської області / А.В. Марченко, М.М. Ананьєва, М.М. Фаустова, Г.А. Лобань, І.Ю. Литовченко, І.А. Ніколішин, Н.В. Іленко-Лобач]</i>	Q4
4	Mineralization of teeth enamel after eruption / O.P. Kostyrenko, N.I. Vynnyk, M.M. Koptev [et al.] // Wiadomosci Lekarskie. – 2021. – Volume LXXIV, Issue 6, june. – P. 1297-1300. <i>[Мінералізація емалі зубів після їх прорізування / О.П. Костиренко, Н.І. Винник, М.М. Коптев, П.А. Гасюк, М.І. Скрипник, А.М. Білоус, С.А. Проскурня]</i>	Q4
5	Mathematical modeling of teleroentgenographic parameters according to the method of schwarz A. M. Depending on the basic cephalometric parameters in ukrainian young men and young women with different face types / A.V. Marchenko, O.S. Prokopenko, I.V. Dzevulska [et al.] // Wiadomosci Lekarskie. – 2021. – Volume LXXIV, Issue 6, june. – P. 1488–1492. <i>[Математичне моделювання телерентгенографічних параметрів за методом А.М. Шварца залежно від основних цефалометричних параметрів в українських юнаків та дівчат з різними типами обличчя / А.В. Марченко, О.С. Прокопенко, І.В.Джевульська, Т.Р. Закалата, І.В. Гунас]</i>	Q4
6	Antagonistic activity of representatives of oral biocenosis / N.V. Kotelevska, O.N. Boychenko, Y.V. Sidash [et al.] // Wiadomosci Lekarskie. – 2021. – Volume LXXIV, Issue 6, june. – P. 1493–1498. <i>[Антагоністична діяльність представників орального біоценозу / Н.В. Котелевська, О.М. Бойченко, Ю.В. Сідаш, А.В. Зайцев, І.Ю. Попович, А.К. Ніколішин]</i>	Q4
7	Клиническая характеристика заболеваний слизистой оболочки полости рта у пациентов, перенесших COVID-19 – что не обходимо знать стоматологу в условиях пандемии? / Н.В. Гасюк, И.П. Мазур, И.Ю. Попович, В.Б. Радчук // Georgian medical news. – 2021. – № 10 (319). – С. 93-99.	Q4
8	Emelyanov D. Results of questioning patients with Non-Alcoholic Fatty Liver disease in the conditions of dental practice. Wiadomosci Lekarskie. – 2021.-Vol. LXXIV, Is. 3 (Part 1). -P. 504-507.	Q4

9. Статті у журналах, що входять до переліку фахових видань України

Таблиця 5

№, з/п	Повні дані статей (підкреслити прізвища авторів зі списку авторів/виконавців)
1	Оцінка ефективності методів професійної гігієни порожнини рота під час ортодонтичного лікування / Д.Р. Головка, О.С. Головка, А.В. Марченко, Т.А. Хміль// Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник УМСА. – 2020. – Т. 20, Вип. 3 (71). – С. 47–50.
2.	Микробиологические тесты как индикаторы риска возникновения кариеса / А.В. Зайцев, О.Н. Бойченко, Н.В. Котелевская, А.К. Николишин // Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник УМСА. – 2020. – Т. 20, Вип. 2 (70). – С. 51–54.

3. Особливості фіксації знімних пластинкових протезів / І.А. Ніколішин, Е. В. Ніколішина, В. М. Дворник [та ін.] // Вісник проблем біології і медицини. – 2020. – Вип. 4 (158). – С. 352–356. *[співавтори: О. В. Добровольський, О. В. Добровольська]*
4. Бублій Т.Д. Антисептичні властивості цитратного буферу / Т.Д. Бублій, О.В. Ганчо, О.П. Костиренко // Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник УМСА. – 2021. – Т. 21, Вип. 1 (73). – С. 85–88.
5. Дубовая Л.И. Сравнительная оценка качества жизни стоматологических пациентов с учетом современной эпидемиологической ситуации / Л.И. Дубовая, Т.Д. Бублій // Український журнал медицини, біології та спорту – 2021. – Т. 6, № 2 (30). – С. 163–168.
6. Бойченко О.М. Групи ризику пацієнтів на стоматологічному прийомі з обтяженим алергологічним анамнезом / О.М. Бойченко, Т.М. Мошель, І.Ю. Попович // Проблеми безперервної медичної освіти та науки. – 2021. – № 1 (41). – С. 59–62.
7. Обчислення міжмікробних взаємин орального біотопу / А.В. Зайцев, Н.В. Котелевська, О.М. Бойченко, А.К. Ніколішин // Український стоматологічний альманах. – 2021. – № 2. – С. 6–10.
8. Бублій Т.Д. Вплив карантинних обмежень на швидкість діагностики плоскоклітинного раку порожнини рота / Т.Д. Бублій, Л.І. Волошина, Л.І. Дубовая // Український стоматологічний альманах. – 2021. – № 2. – С. 11–14.
9. The method of treatment of primary ulcerative gingivitis / N.M. Penko, I.Yu. Popovych, A.V. Marchenko [et al.] // Український стоматологічний альманах. – 2021. – № 2. – С. 34–37. *[співавтори: І.Ю. Литовченко, Е.В. Ніколішина]* *[Спосіб лікування первинного виразкового гінгівіту / Н.М. Пленко, І.Ю. Попович, А.В. Марченко, І.Ю. Литовченко, Е.В. Ніколішина]*
10. Ніколішин А.К. Одонталгії щелепно-лицьової ділянки / А.К. Ніколішин, О.В. Рибалов, І.А. Короленко // Український стоматологічний альманах. – 2021. – № 2. – С. 44–48.
11. Сідаш Ю.В. Експериментальне дослідження фуркаційної ділянки й перспективи її комплексного лікування / Ю.В. Сідаш, О.П. Костиренко, В.М. Петрушанко // Український стоматологічний альманах. – 2021. – № 2. – С. 49–53.
12. Перспективи застосування препарату «Цитеал» у пацієнтів із патологією пародонта / О.П. Костиренко, І.Ю. Попович, А.В. Марченко [та ін.] // Проблеми безперервної медичної освіти та науки. – 2021. – № 42 (2). – С. 39–42. *[співавтори: І.Ю. Литовченко, Ю.В. Сідаш]*
13. Крутікова А. Д. Віддалені результати стоматологічного лікування пацієнток із бактеріальним вагінозом та їх статевих партнерів / А. Д. Крутікова // Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії. – 2021. – Т. 21, Вип. 2 (74). – С. 112–116.
14. Метод лікування й підтримувальної терапії пацієнтів із протезним стоматитом на фоні цукрового діабету / В.М. Дворник, Л.Б. Єрис, О.І. Тесленко [та ін.] // Український стоматологічний альманах. – 2021. – № 2. – С. 82–86. *[співавтор: І.Ю. Литовченко]* *[В.М. Дворник, Л.Б. Єрис, О.І. Тесленко, Г.М. Кузь, І.Ю. Литовченко, В.С. Кузь]*
15. Антагоністична активність деяких представників орального біоценозу / А.В. Зайцев, О.М. Бойченко, Н.В. Котелевська, А.К. Ніколішин // Український стоматологічний альманах. – 2021. – № 3. – С. 14–20.
16. Ємельянов Д. В. Особливості саліводіагностики та порогової густометрії у хворих на неалкогольну жирову хворобу печінки // Сучасна гастроентерологія. -2021.- № 4.- С. 5-10.

За результатами роботи отримано: (патенти, нововведення, технології тощо).

Патенти на корисну модель – 3:

1. Пат. 145099 МПК (2020.01) А61К 9/08 (2006.01) А61К 33/06 (2006.01) А61К 31/00 А61К 9/06 (2006.01) А61Р 1/02 (2006.01). Спосіб лікування гландулярного хейліту / О.В. Рибалов, Т.О. Дев'яткіна, І.Ю. Литовченко, М.Г. Скікевич, Е.В. Ніколішина, Н.М. Іленко, С.Ю. Чечотіна ; заявник та патентовласник Українська медична стоматологічна академія. – u 2020 02809, заявл. 12.05.2020 ; опубл. 25.11.2020, Бюл. 22.
2. Пат. 145235 МПК (2020.01) А61К 6/00 А61К 31/00 А61Р 1/02 (2006.01). Спосіб лікування метеорологічного хейліту / О.В. Рибалов, Т.О. Дев'яткіна, І.Ю. Литовченко, С.Ю. Чечотіна, Н.М. Іленко, А.В. Марченко ; заявник та патентовласник Українська медична стоматологічна академія. – u 2020 04156, заявл. 08.07.2020 ; опубл. 25.11.2020, Бюл. 22.
3. Пат. 145968 UA, МПК А61К 6/00 А61К 31/00 А61Р 1/02. Спосіб лікування запально-дистрофічних захворювань пародонту / О. П. Костиренко, В. Л. Мельник, В. К. Шевченко, Ю. І. Силенко; заявник та патентовласник Українська медична стоматологічна академія. – u 2020 04155 ; заявл. 08.07.2020 ; опубл. 13.01.2021, Бюл. № 2.

Перелік основних доповідей на з'їздах, конгресах, симпозіумах та науково-практичних конференціях

1. II International Education Forum «Best Educational Practices: Ukraine, Europe, World», January 24, 2021 yer. / Discussion panels # 1: «Higher education in the era of globalization: best practices, innovations, efficiency. Adaptability to new conditions during pandemics and quarantine» [II Міжнародний освітній форум «Кращі освітні практики: Україна, Європа, Світ», м. Київ, 24 січня 2021 р. / Дискусійна панель № 1: «Вища освіта в епоху глобалізації: найкращі практики, інновації, ефективність. Адаптованість до нових умов під час пандемії та карантину»]:

➤ Тема доповіді: «Effective model of the educational process at the departments of dental profile» [«Ефективна модель навчального процесу на кафедрах зубового профілю»]:

○ Іваницький Ігор Олексійович – прийняв участь в якості доповідача.

2. Навчально-наукова конференція з міжнародною участю «Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти», м. Полтава, 25 березня 2021 р.:

➤ Тема доповіді: «Навички викладача-фасілітатора для формування професійних компетентностей лікарів-стоматологів в умовах комп'ютерно-орієнтованої освіти»:

○ Литовченко Ірина Юріївна – прийняла участь в якості доповідача;

○ Іленко Наталія Миколаївна – прийняла участь в якості співдоповідача;

○ Ніколішина Елла Вячеславівна – прийняла участь в якості співдоповідача;

3. Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні тенденції та перспективи розвитку стоматологічної освіти, науки та практики», м. Харків, 16-17 квітня 2021 р.:

➤ Прийняли участь в онлайн режимі в якості співавторів доповідей, 17 квітня:

• Секція «Розвиток стоматологічної освіти, науки та практики у сучасних умовах реформування охорони здоров'я»:

➤ Тема доповіді: «Активізація науково-дослідної роботи студентів як умова підвищення якості підготовки медичних кадрів»:

○ Іваницький Ігор Олексійович;

➤ Тема доповіді: «Місцеве лікування гінгівітів: нові антисептичні засоби»:

○ Попович Іван Юрійович;

○ Сідаш Юлія Володимирівна;

○ Литовченко Ірина Юріївна;

○ Костиренко Олексій Петрович.

➤ Тема доповіді: «Обґрунтування підтримуючої терапії у пацієнтів з метеорологічним хейлітом:

○ Марченко Алла Володимирівна;

○ Литовченко Ірина Юріївна;

○ Іленко Наталія Миколаївна;

- Ніколішина Елла Вячеславівна.
- Секція «Інноваційні технології та курортологія у стоматології»:
- Тема доповіді: «Особливості та перспективи дистанційного навчання на кафедрі терапевтичної стоматології УМСА»:
- Петрушанко Тетяна Олексіївна;
  - Дубовая Людмила Іванівна;
- Бублій Тетяна Дмитрівна;
- Тема доповіді: «Застосування ципролету а та цитратного буфера в лікуванні хронічних періодонтитів»:
- Сідаш Юлія Володимирівна;
- Костиренко Олексій Петрович.

4. Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Сучасні досягнення та перспективи розвитку хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії», присвячена 100-річчю з дня заснування Української медичної стоматологічної академії та 80-й річниці з дня народження одного з фундаторів хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії України професора Рибалова Олега Васильовича (онлайн формат), м. Полтава, 7 травня 2021 р.:

- Прийняли участь в онлайн режимі в якості співавторів доповідей:
- Секційне засідання № 1:
- Тема доповіді: «Вплив карантинних обмежень на швидкість діагностики плоскоклітинного раку порожнини рота»:
- Бублій Тетяна Дмитрівна;
  - Дубовая Людмила Іванівна;
- Тема доповіді: «Обчислення міжмікробних взаємин орального біотопу»:
- Зайцев Андрій Володимирович;
- Котелевська Наталія Василівна;
- Бойченко Ольга Миколаївна;
- Ніколішин Анатолій Карлович;
- Тема доповіді: «Оцінка віддалених результатів застосування адгезивних мостоподібних конструкцій для заміщення малих дефектів зубних рядів»:
- Іваницький Ігор Олексійович (та ін.);
- Тема доповіді: «Сучасні підходи до проведення операції видалення зуба»:
- Іваницький Ігор Олексійович (та ін.);
- Тема доповіді: «Алгоритм корекції проблеми галітозу в комплексному лікуванні пацієнтів зі стоматологічною патологією»:
- Іленко Наталія Миколаївна;
- Іленко-Лобач Наталія Володимирівна.
- Тема доповіді: «Принципи вибору лікарських препаратів для місцевого лікування захворювань пародонта»:
- Мошель Тетяна Миколаївна;
- Бойченко Ольга Миколаївна;
- Секційне засідання № 2:
- Тема доповіді: «Одонтології щелепно-лицьової ділянки»:
- Ніколішин Анатолій Карлович.
- Тема доповіді: «Оцінка стабільності дентальних імплантатів в експериментальних дослідженнях»:
- Попович Іван Юрійович;
- Петрушанко Тетяна Олексіївна;
- Тема доповіді: «Експериментальне дослідження фуркаційної ділянки та перспективи її комплексного лікування»:
- Сідаш Юлія Володимирівна.
- Костиренко Олексій Петрович;
- Тема доповіді: «The method of treatment of primary ulcerative gingivitis»:
- Іленко Наталія Миколаївна;

- Попович Іван Юрійович;
- Марченко Алла Володимирівна;
- Литовченко Ірина Юріївна;
- Ніколішина Елла Вячеславівна;

5. Науково-практична конференція з міжнародною участю «Ортопедична стоматологія: традиції, сьогодення, погляд у майбутнє», присвячена 100-річчю Полтавського державного медичного університету та 30-річчю кафедри пропедевтики ортопедичної стоматології Полтавського державного медичного університету, м. Полтава, 14-15 травня 2021 р.:

- Прийняли участь в якості співавторів стендових доповідей:
- Тема стендової доповіді: «Гігієнічний стан протезів у пацієнтів хворих на протезні стоматити»:
- Бублій Тетяна Дмитрівна.
- Тема стендової доповіді: «Використання антибактеріального засобу в комплексному лікуванні хронічного верхівкового періодонтиту»:
- Костиренко Олексій Петрович;
- Сідаш Юлія Володимирівна;
- Котелевська Наталія Василівна.

6. Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Ортодонтія Сьогодні. Вкотре про головне», присвячена 100-річчю Полтавського державного медичного університету, м. Полтава, 21 травня 2021 р.:

- Тема доповіді: «Поєднання лікування пацієнтів із хворобами пародонта»:
- Петрушанко Тетяна Олексіївна – прийняла участь в якості доповідача.

7. Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Полтавські дні громадського здоров'я» присвячена 100-річчю заснування ПДМУ, м. Полтава, 28 травня 2021 року:

- Прийняли участь в якості співавторів стендових доповідей:
- Тема стендової доповіді: «Mineralization of teeth enamel after eruption» [*Мінералізація емалі зубів після їх прорізування*]:
- Костиренко Олексій Петрович та ін..
- Тема стендової доповіді: «Mathematical modeling of teleroentgenographic parameters according to the method of schwarz A. M. Depending on the basic cephalometric parameters in ukrainian young men and young women with different face types» [*Математичне моделювання телерентгенографічних параметрів за методом А.М. Шварца залежно від основних цефалометричних параметрів в українських юнаків та дівчат з різними типами обличчя*]:
- Марченко Алла Володимирівна та ін..
- Тема стендової доповіді: «Antagonistic activity of representatives of oral biocenosis» [*Антагоністична діяльність представників орального біоценозу*]:
- Котелевська Наталія Василівна;
- Бойченко Ольга Миколаївна;
- Сідаш Юлія Володимирівна;
- Зайцев Андрій Володимирович;
- Попович Іван Юрійович;
- Ніколішин Анатолій Карлович.

8. Перший міжнародний Приазовський стоматологічний конгрес, м. Маріуполь, 9-10 липня 2021р.:

- Прийняли участь в якості співавторів стендової доповіді:
- Тема стендової доповіді: «Інноваційні цифрові протоколи реабілітації в стоматології»:
- Іленко-Лобач Наталія Володимирівна;
- Іленко Наталія Миколаївна.

9. Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Мультидисциплінарний підхід в профілактиці діагностиці і лікуванні онкологічних захворювань голови та шиї», м. Полтава, 29 вересня 2021 року:

– Прийняли участь в якості співавторів доповідей та публікацій в збірнику матеріалів конференції:

➤ Тема доповіді: «Онконастороженість на прийомі терапевта-стоматолога»:

- Іленко-Лобач Наталія Володимирівна;
- Іленко Наталія Миколаївна.

➤ Тема доповіді: «Карантинні обмеження як причина несвоєчасної діагностики плоскоклітинного раку порожнини рота»:

- Бублій Тетяна Дмитрівна;
- Дубовая Людмила Іванівна, та ін..

– Прийняли участь в якості співавторів стендових доповідей та публікацій в збірнику матеріалів конференції:

➤ Тема стендової доповіді: «Особливості стоматологічного статусу пацієнток з раком молочних залоз»:

- Бойченко Ольга Миколаївна;
- Іваницький Ігор Олексійович, та ін..

➤ Тема стендової доповіді: «Стоматологічний статус хворих з гострими гемобластозами, його прогноз і корекція»:

- Бойченко Ольга Миколаївна;
- Сідаш Юлія Володимирівна;
- Мошель Тетяна Миколаївна;
- Зайцев Андрій Володимирович.

➤ Тема стендової доповіді: «Профілактична робота як запорука раннього виявлення онкозахворюваності губ»:

- Марченко Алла Володимирівна;
- Ніколішина Елла Вячеславівна, та ін..

➤ Тема стендової доповіді: «Міждисциплінарний підхід в діагностиці та лікуванні преканцерозного хейліту Манганотті (клінічний випадок)»:

- Костиренко Олексій Петрович, та ін..

10. Всеукраїнська міждисциплінарна науково-практична конференція з міжнародною участю «УМСА – століття інноваційних напрямків та наукових досягнень (до 100-річчя від заснування УМСА)» присвячена 100-річчю заснування Української медичної стоматологічної академії, м. Полтава, 8 жовтня 2021 року:

– Прийняли участь в якості співавторів стендових доповідей – Секція № 1 «Стоматологія»:

➤ Тема стендової доповіді: «Порівняльна характеристика антимікробних властивостей цитратного буферу та амоксіклаву»:

- Бублій Тетяна Дмитрівна;
- Костиренко Олексій Петрович;
- Мошель Тетяна Миколаївна;
- Дубовая Людмила Іванівна, та ін..

➤ Тема стендової доповіді: «Використання тимчасового пломбувального матеріалу при лікуванні радикулярної кісти»:

- Петрушанко Володимир Миколойович та ін..

➤ Тема стендової доповіді: «Пародонтологічна захворюваність студентів із ожирінням»:

- Скрипник Максим Ігоревич – аспірант кафедри;
- Петрушанко Тетяна Олексіївна.

➤ Тема стендової доповіді: «30-річна діяльність кафедри післядипломної освіти лікарів-стоматологів»:

- Марченко Алла Володимирівна, та ін..

➤ Тема стендової доповіді: «Хронічний рецидивуючий афтозний стоматит: нові методи лікування»:

- Литовченко Ірина Юріївна;
- Марченко Алла Володимирівна;
- Іленко Наталія Миколаївна;
- Ніколішина Елла Вячеславівна, та ін..
- Тема стендової доповіді: «Професійна гігієна як невід’ємна складова у лікуванні стоматитів різного генезу»:
  - Головка Дарина Русланівна – аспірант кафедри;
  - Марченко Алла Володимирівна;
  - Литовченко Ірина Юріївна;
  - Ніколішина Елла Вячеславівна;
  - Іленко Наталія Миколаївна.

11. Dmitry Emelyanov, Nataliya Emelyanova, Tatyana Petrushanko, Valentina Galchinska, Tatyana Bondar, Olena Otchenashenko Telomere length of the gums of patients with diabetes mellitus in non-alcoholic fatty liver disease. 19th World Congress Insulin Resistance Diabetes & Cardiovascular Disease (доповідь стендова).

12. Петрушанко Т.О., Ємельянов Д.В. Стан пародонта хворих на неалкогольну жирову хворобу печінки на 6-у Національному українському стоматологічному конгресі (усна доповідь)

13. Попович І.Ю. Дентальна імплантація у пар одонтологічних пацієнтів на 6-у Національному українському стоматологічному конгресі (усна доповідь).

11. Монографії та/або розділи монографій за темою проекту

Таблиця 6

№ з/П	Повні дані монографій (розділів) (підкреслити прізвища авторів зі списку виконавців)	Кількість друкованих аркушів / друкованих аркушів
1	Інноваційні технології в практику ендодонтії. Ніколішин А.К., Попович І.Ю., Бублій Т.Д., Сідаш Ю.В., Котелевська Н.В., Геранін С.І / За редакцією професора А.К.Ніколішина. – Полтава: ТОВ НВП «Укрпромторгсервіс». – 2021. -- 112 с.-	7 друкованих аркушів

12. Практична цінність для економіки та суспільства Отримані результати сприяють покращенню якості стоматологічної допомоги особам, які страждають на НАЖХП, особам молодого віку із ожирінням, а також хворим, які користуються знімними протезами у порожнині рота із наявністю цукрового діабету, ішемічної хвороби серця.

13. Список реальних замовників наукової та науково-технічної продукції

Таблиця 7

№ з/П	Реквізити замовників, з якими укладено договори щодо передачі результатів наукових робіт, науково-технічних(експериментальних) розробок, або документи, що підтверджують використання їх замовником	Документи, що підтверджують використання результатів
-	-	-

14. Залучені коштів на виконання наукових досліджень і розробок.

Залучених коштів немає.

Таблиця 8

Назва компанії-партнера	Сума інвестицій компанії	Номер договору/термін дії
-	-	-

15. Участь у міжнародних грантових наукових проектах (навести дані щодо участі авторів/виконавців проекту у проектах, що отримали фінансування за програмами грантової підтримки)

Таблиця 9

№ з/п	Сума гранту	Грантодавець
-	-	-

Рішення вченої ради Полтавського державного медичного університету від 28 грудня 2021 року протокол № 4 щодо звіту за 1 рік роботи «Розробка патогенетичної профілактики патологічних змін у порожнині рота осіб із внутрішніми хворобами» № 0121U108263

Керівник роботи

Проректор з наукової роботи

_____ Т.О. Петрушанко

_____ І. П. Кайдашев